

IMPACTUL POLITICILOR ANTICONCURENȚIALE ASUPRA ACCESULUI LA MEDICAMENTE ȘI INOVAȚIEI FARMACEUTICE

Autori: SÎBII Lucia, ȘCHIOPU Tatiana, ADAUJI Stela
Conducător științific: ADAUJI Stela, dr. hab. șt. farm., conferențiar universitar
Catedra de farmacie socială „Vasile Procopișin”, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”

INTRODUCERE

Industria farmaceutică reprezintă unul dintre cele mai valoroase sectoare pentru sănătatea publică și economia globală. Cu toate acestea, la fel ca și alte industrii, această industrie se confruntă frecvent cu practici anticoncurențiale care în consecință afectează în mare parte accesul la medicamente esențiale, inovația și prețurile finale pentru consumatori. În contextul global dinamic și complex, politicile de concurență reprezintă o parte importantă a mecanismului de asigurare a funcționării corecte atât din punct de vedere financiar cât și etic al pieței farmaceutice.

În prezent, piața farmaceutică mondială este supusă atât presiunilor economice cât și sociale, determinate de creșterea costurilor de dezvoltare a noilor medicamente, îmbătrânirea populației și necesitatea de a spori accesul la tratamentele inovatoare existente și mărirea nivelului de accesibilitate a acestora. Reieșind din asta, putem evidenția că politicile anticoncurențiale adoptate de unele companii farmaceutice nu doar că subminează concurența loială, dar și limitează accesul la medicamente pentru pacienți, influențând negativ costurile suportate, direct sau indirect, de sistemelor de sănătate. Mai mult, reglementările și practicile anticoncurențiale variază între diferite țări și regiuni, creând un mediu dificil pentru implementarea unei politici de concurență eficiente aplicabile uniform pentru toate regiunile. Identificarea și evidențierea acestor provocări duce, în consecința modificărilor, la asigurarea unui echilibru între stimularea inovației și protecția drepturilor consumatorilor.

SCOP

Analiza și evaluarea impactului politicilor anticoncurențiale asupra pieței farmaceutice, prin identificarea practicilor neconcurențiale, de asemenea, analiza reglementările existente la nivel internațional și național și formularea unor măsuri de prevenire și combatere a lor.

MATERIALE ȘI METODE

Studiul a utilizat metode de cercetare teoretică și aplicativă, incluzând analiza cadrului legislative internațional și național, precum și studii de caz (Asia-Africa-SUA, Euroregiune, România, Republica Moldova), pentru a evidenția tipologii de practici anticoncurențiale și intervenții reglementare.

CUVINTE-CHEIE

Concurență, industrie farmaceutică, practici anticoncurențiale, reglementare, acces la medicamente.

REZULTATE

Companiile farmaceutice enumerate în Tabelul 1 ocupă poziții dominante în industria farmaceutică datorită contribuțiilor la dezvoltarea, marketing și comercializarea medicamentelor. Monopolurile instalate de acestea sunt adesea rezultatul brevetelor pe care le dețin asupra anumitor medicamente și tratamente, ceea ce le permite să controleze prețurile și să limiteze concurența. Printre cele mai frecvente strategii se numără fixarea prețurilor, prin acorduri privind prețuri minime sau ajustări sincronizate, care elimină competiția bazată pe preț. De asemenea, companiile pot împărți piața pe criterii geografice, de produs sau de categorie de clienți, ceea ce duce la crearea de monopoluri locale și la reducerea opțiunilor pentru consumatori.

Tabelul 1. Analiza comparativă a celor mai mari 10 companii farmaceutice după venituri, conform zonei de influență și presupus monopol.

Companie	Venituri (miliarde USD)	Zona de influență	Monopol	Țări investigate pentru practici anticoncurențiale	Cazuri
Johnson & Johnson	85.16	Global, cu accent pe America de Nord și Europa	Monopol pe anumite medicamente și dispozitive medicale datorită brevetelor	SUA, UE	În 2013, a plătit 2.2 miliarde USD pentru promovarea off-label și plăți ilegale către medici.
Roche Holding	65.32	Global, cu accent pe Europa și America de Nord	Monopol pe anumite medicamente și teste de diagnosticare datorită brevetelor	România, UE	În 2019, a fost sancționată în România pentru abuz de poziție dominantă și creșterea prețurilor
Merck & Co.	53.6	Global, cu accent pe America de Nord și Europa	Monopol pe anumite medicamente și vaccinuri datorită brevetelor	SUA	În 2008, a plătit 650 milioane USD pentru fraude Medicare și plăți ilegale
Pfizer	53.65	Global, cu accent pe America de Nord și Europa	Monopol pe anumite vaccinuri și medicamente datorită brevetelor	SUA, UE	În 2009, a plătit 2.3 miliarde USD pentru promovarea off-label și plăți ilegale către medici[20].
AbbVie	54.32	Global, cu accent pe America de Nord și Europa	Monopol pe anumite medicamente și tratamente pentru boli virale datorită brevetelor	SUA, UE	A fost investigată pentru practici antitrust, inclusiv acorduri de preț și patent evergreening
Sanofi	46.16	Global, cu accent pe Europa și America de Nord	Monopol pe anumite vaccinuri și medicamente datorită brevetelor	SUA, UE	A fost investigată pentru practici antitrust, inclusiv acorduri de preț și patent evergreening
AstraZeneca	45.8	Global, cu accent pe Europa și America de Nord	Monopol pe anumite medicamente și tratamente pentru oncologie și boli respiratorii datorită brevetelor	SUA, UE	În 2010, a plătit 520 milioane USD pentru promovarea off-label și plăți ilegale către medici
Novartis	45.4	Global, cu accent pe Europa și America de Nord	Monopol pe anumite medicamente și tratamente oftalmologice datorită brevetelor	SUA, UE	A fost investigată pentru practici antitrust, inclusiv acorduri de preț și patent evergreening
GlaxoSmithKline (GSK)	38.4	Global, cu accent pe Europa și America de Nord	Monopol pe anumite vaccinuri și medicamente pentru HIV datorită brevetelor	SUA, UE	În 2012, a plătit 3 miliarde USD pentru promovarea off-label și plăți ilegale către medici

Dimensiunea pieței farmaceutică Asiatice a crescut la 40,2 miliarde de dolari în 2023, înregistrând o rată de creștere impresionantă de 7,6% și este așteptată să crească cu o rată anuală de 8,3% între 2024 și 2029. Companiile farmaceutice din Asia, în special din Japonia, China și Coreea de Sud, au fost implicate în diverse practici anticoncurențiale care au minimizat concurența și accesul pacienților la medicamente la prețuri accesibile. Cele mai comune forme de astfel de practici sunt cartelurile, acordurile de plată pentru amânare și acordurile de menținere a prețului de revânzare (RPM).

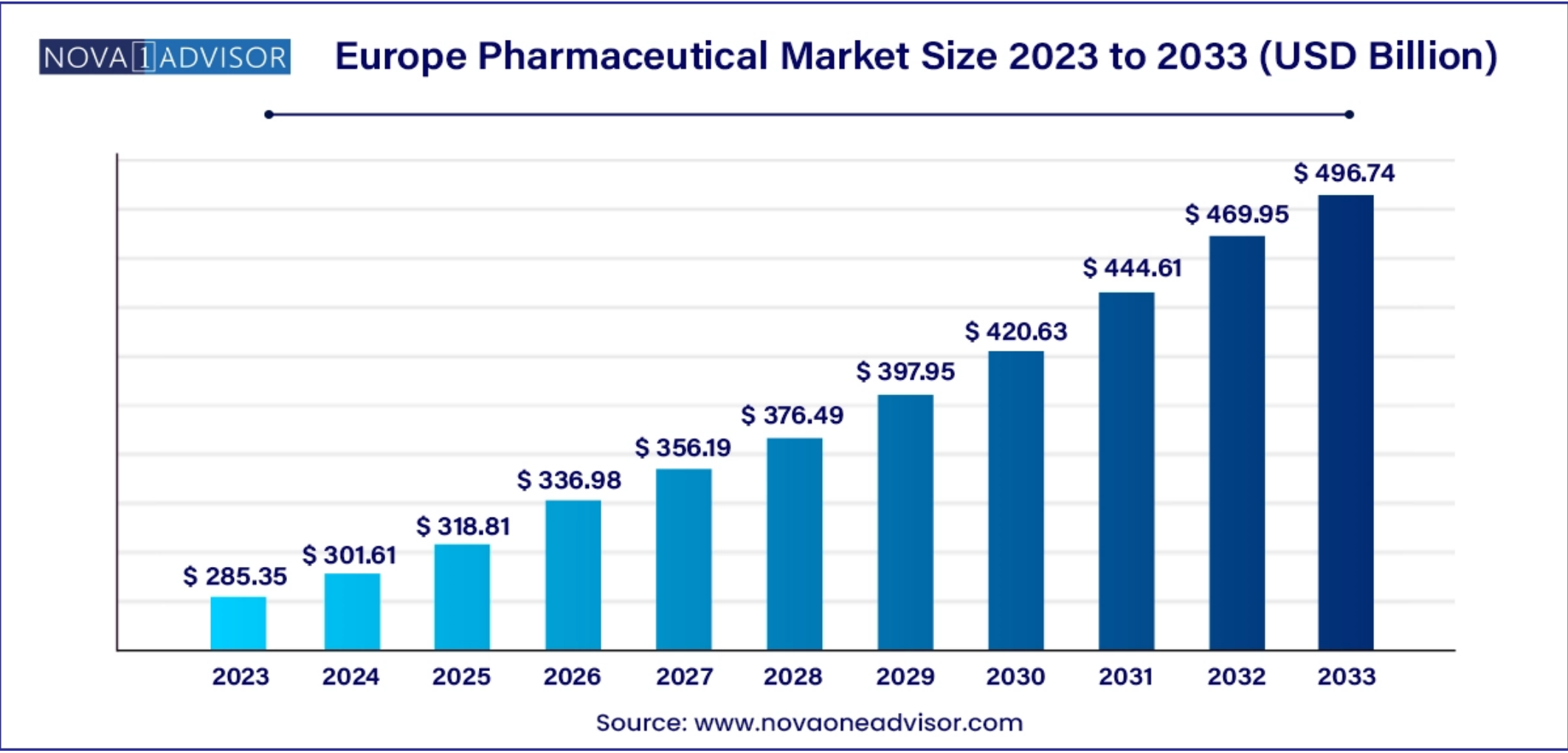

Figura 1. Prognostarea dimensiunii pieței farmaceutice EU
[https://www.novaoneadvisor.com/insighting/Europe-Pharmaceutical-Market-Size.webp]

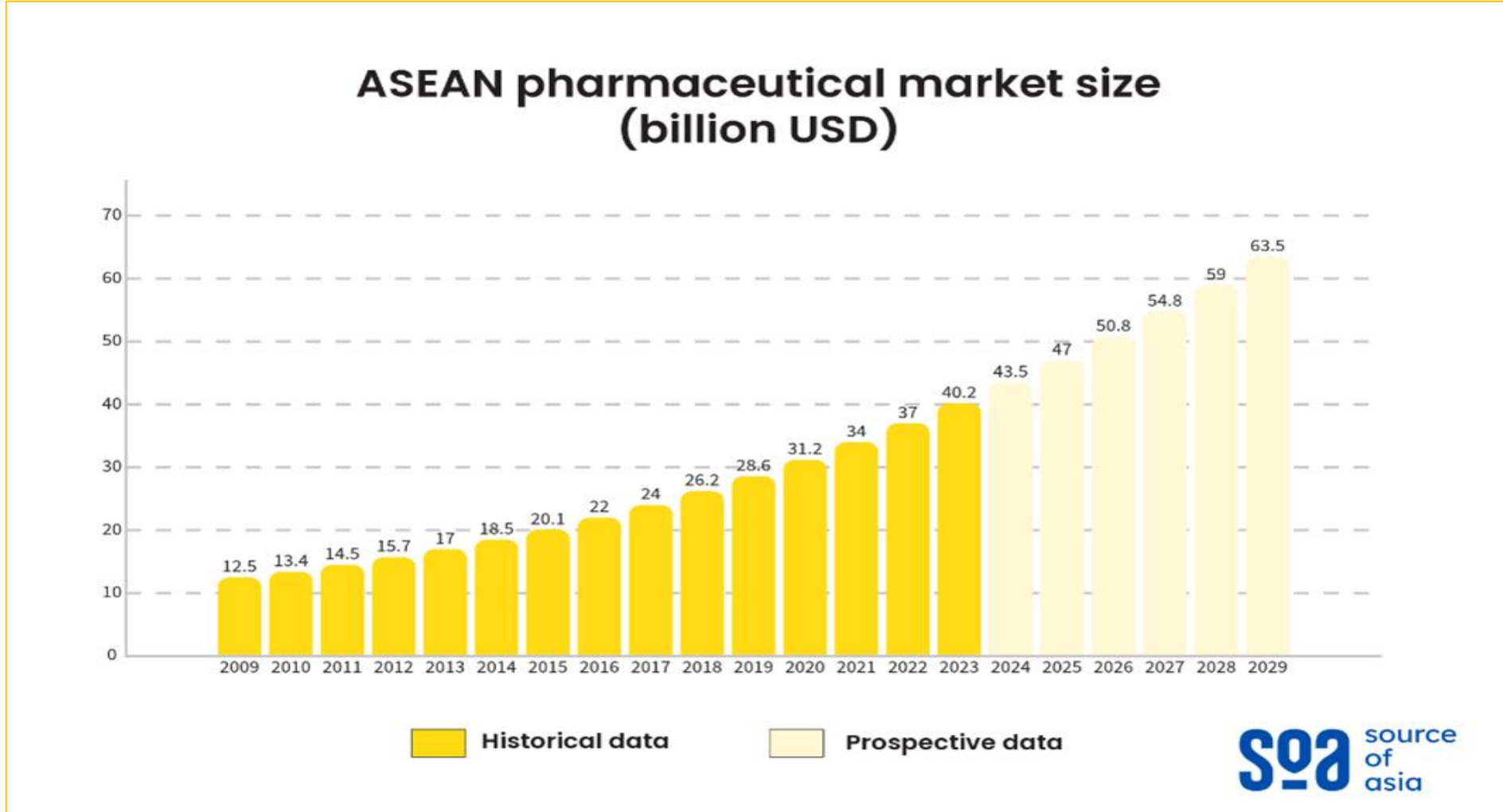

Figura 2. Dimensiunea pieței farmaceutice Asiatice
[https://www.sourceofasia.com/wpcontent/uploads/2024/09/Picture1.png.webp]

O formă specifică de acord anticoncurențial este „pay-for-delay”, prin care producătorii de medicamente originale plătesc companiile generice să întârzie lansarea pe piață a versiunilor mai accesibile. Această practică blochează accesul pacienților la tratamente mai ieftine și menține prețurile medicamentelor la niveluri nesustenabile.

Practicile anticoncurențiale au fost observate la nivel global, în diverse țări, inclusiv SUA, Marea Britanie, Japonia, România, Africa de Sud, Australia, China și Moldova. Aceste acțiuni au demonstrat o tendință comună a companiilor farmaceutice de a utiliza strategii similare pentru a-și proteja interesele economice, în detrimentul concurenței și al consumatorilor de medicamente.

CONCLUZII

Pentru a combate eficient practicile anticoncurențiale la nivel global, este necesară o colaborare mai strânsă între autoritățile de reglementare și organizațiile internaționale. Aceste eforturi comune ar putea contribui la crearea unui mediu concurențial echitabil și la asigurarea accesului echitabil al pacienților la medicamente esențiale.